

Šerifski deputiji napadli živilske delavce ob Pacifiku

Krog 50 oseb ranjenih v bitki, ki je sledila, ko je Stockton Food Products Co. skušala obnoviti obrat. Enajst članov rudarske unije v Kansasu obtoženih umora. Korporacija General Motors sklenila dogovor z avtno unijo v Kanadi. Kratka sedeča stavka v Fordovi tovarni

Stockton, Cal., 24. apr. — Najmanj 50 oseb, med temi več živilskih delavcev, ki so bili napadli in ranjeni, ko so šerifski deputiji in državni policisti naskočili stavkarje, člane Unije Agricultural & Cannery Workers, ko so piketirali podjetje Stockton Food Products Co. Stavkarjev je dobilo težke rane in eden izmed teh bo kmalu umrl.

Deputiji so pričeli streljati na taborišče, ko so ti skušali preprečiti obnovitev obrata v podjetju. Stavkarji so tovarni avto, naloženo s špičasto in takrat so počili streljati, državni policaji pa so prišli metati plinske bombe med vrkarje.

Siloči so bili podvzeti koraki, da se ustavi nadaljnje prelivanje krvi. Državna zbornica je imela komisijo petih članov in poverila preiskavo konflikta delavci in kompanijo, okrajšavljeno pa so pozvali generala F. Merriama, naj po uradni milicijski, da bodo državljan mir in red, ker je nemogoče obnovitve izgredov še eno velika.

Stavka pri Stockton Food Products Co., v kateri je zavajalo okrog 1300 delavcev, je pruhnila pred dvema tednoma. Ulica jo je unija Agricultural Cannery Workers, ko je komisija odklonila zahteve glede skrajšanja plače, skrajšanja delovnega tedna in izjavila, da ne priznava unije.

Columbus, Kans., 24. apr. — Šerifsko povelje je bilo večerjalo proti enajstim članom Unije International Mine, Mill & Smelter Workers, ko je rudar John Miller, eden izmed desetih oseb, ki so bile ranjene v bitki v Galeni, Kans., 11. aprila, pri bitki je sledila, ko je na drhal naskočila urad kranjske unije Mine, Mill & Smelter Workers. Ta organizacija je članjena v Lewisovem odboru.

Oshawa, Ont., Kanada, 24. apr. — Avtni delavci, ki so zastavili v tukajšnji tovarni korporacije General Motors, so na enem shodu z veliko večino odobrili dogovor, ki je bil sprejet na konferenci med predstavnicami avtne unije in uradniki korporacije. Konferenca se je odvila v uradu Mitchella Hepburna, premierja province Ontaria. Stavkarji so z 2205 proti glasovom ratificirali dogovor, s tem je bila stavka končana. To se bodo vrnilo na delo v ponedeljek.

V stavki, ki je bila oklicana 8. aprila, je bilo zavezanih okrog 3700 delavcev. J. L. Cohen, avtni avtne unije, ki se je odločil konferenco v Hepburnovem uradu, je na masnem shodu povedal stavkarjem, da je korporacija priznala unijo kot predstavništvo pri kolektivnih pogajanjih. Dogovor med drugim vključuje skrajšanje delovnega tedna na 44 ur, zvišanje meze in plačo in poizkušanje delo.

Richmond, Cal., 24. apr. — Okrog 600 avtnih delavcev je opustilo tukajšnje tovarno Ford Motor Co. večerjajo, toda sedeča stavka je trajala samo eno noč. Ta je bila že druga sedeča stavka v Fordovi tovarni, ki so na delu organizatorji, da potegnejo avtne delavce v unijo. Prva sedeča stavka je bila oklicana v Fordovi tovarni (Dolje na 3. strani)

Angleži ponovno raztrgali blokado

Mussolinijeve čete, 1500 mož, na baskijski fronti

VALENCIJA, 25. apr. — Španska ljudska vlada je danes prejela vest o novem uporu v fašističnih krogih, to pot v Granadi. Upor je tako resen, da so fašistični letalci morali metati bombe na upornike v predmestjih Granade.

Hendaye, Francija (špansko-francoska meja), 24. apr. — Štirje angleški tovarni parniki, naloženi z več kot 6000 tonami živil, so večerjajo zjutraj prodri skozi fašistično "blokado" v Biskajskem zalivu in trije so izkrcali svoj tovor v Bilbaoju, eden pa v Gijonu. Do meje treh milj od obrežja so bili parniki pod zaščito angleških bojnih ladij, od tam so jih pa čuvali baskijske oborožene baterije.

Nadaljnji štirje parniki iz Anglije, ki se nahajajo s tovorom živil, obleke in drugih potrebščin v bližnjih francoskih lukah, nameravajo danes ignorirati fašistično blokado in odpluti v Bilbao.

Poročilo z baskijske fronte se glasi, da je v San Sebastian pripelo več kot 1500 Italijanov, ki jih je Mussolini poslal v Španijo, da pomagajo fašistom. Italijani so prišli z madridske fronte. General Franco ne zaupa več Italijanom, da bi jih kje porabil za samostojno akcijo, marveč jih je pomešal med svoje karliste in Nemce. Doslej so Italijani povzročili Francu dva velika in grda poraza: prvega v Guadalajari in drugega v Cordobi. General Mola, ki vodi fašistično ofenzivo v Baski, je zdaj obnovil napade južnovzhodno od Duranga, toda doslej brez kakšnega posebnega uspeha.

Madrid, 24. apr. — Španske ljudske čete v provinci Teruelu so prodrele 25 milj daleč na ozemlje, ki je bilo doslej pod Francovo kontrolo in so razdejale most na reki Ginoci. Takoj nato je privozil iz Zaragoze fašistični vlak s svežimi četami in strelivom do razdejanega mosta in padel v globel. Na južni fronti v Cordobi je fašistična četa 170 mož postrelila svoje častnike in se pridružila lojalistom z vso opremo in orožjem vred. Na madridski fronti so brambovali potisnili fašiste iz predmestja Usera južno od mesta, drugače je položaj neizpremenjen. Fašistično obstreljevanje Madrida se nadaljuje in število ubitih civilistov v mestu je naraslo na 250.

11 Zintakovih porotnikov obsojenih v zapor

Chicago, 24. apr. — Enajst porotnikov, ki so drugič opredili Fr. Zintaka, bivšega tajnika višjega sodišča, obtoženega peneverbe, je bilo večerjajo obsojenih na 10 dni zapore, ko so priznali, da so med procesom obiskovali gostilne in se "dobro imeli" na Zintakov račun. Dvanajsti porotnik, ki je samo opazoval veselje obsojenih svojih soprotnikov, je moral plačati \$50. Sodni sluga Dan Miller, ki je porotnike vodil, je pa bil obsojen na šest mesecev zapore.

Domače vesti

Milwaukeeke vesti

Milwaukee. — V okrajni bolnišnici je umrl za srčno hibo Joe Medved, star 56 let in doma iz Soštanja. V Ameriki je bil 30 let in tu zapuša ženo, tri sinove, hčer, brata in sestro. — Policija je zadnje dni našla zgodaj jutraj Matevža Koruca, očitno Slovenca, ki je taval ves premočen po ulici. Povedal je, da sta ga dva bandita prejšnji večer ugrabila, vrgla v avto, odpeljala na samotni prostor in ga oropala zneka šestih dolarjev in suknje, nakar sta ga vrgla iz avta. — Poročili so se: Fr. Kokalj ml. in Josephine Pungertar ter Wilbour DeBard in Jane Erčul. — V sosednjem Sheboyganu sta se poročila Frank Mervar in Mary Udovč.

Vesti iz Clevelanda

Cleveland. — V bolnišnici je umrl John Jamnik, star 49 let in doma iz Zavrtače pri St. Vidu od Zatične na Dolenjskem. V Ameriki je bival 25 let in tu zapuša ženo in sedem otrok. — Umrla je tudi Mary Novak, roj. Verhovc, stara 44 let in doma iz Zaklanca od Horjula pri Vrhniki. V Ameriki je bila 27 let in tu zapuša moža, sina, dve hčeri, dva brata in sestro. — Dalje je naglo umrl Peter Vesel iz Sodražice pri Ribnici, ki zapuša ženo, devet otrok in brata. Bil je član družstva 406 SNPJ.

Montanske novice

Butte, Mont. — Steve Šuštaršič, član društva 207 SNPJ in sin večletnega odbornika istega društva, je stopil v mornariško službo. — V bolnišnici se nahaja Mary Meljič, članica istega društva, v kateri je bila dva meseca. — Poročila sta se Michael McGrath in Karolina Propy, hči znane rojaka in člana SNPJ. Čestitke!

Novi grobovi v starem kraju

St. Louis, Mo. — Frances Zimmerman je prejela žalostno vest, da je umrla njena mati Marija Mahnič v Jugoslaviji v starosti 80 let in rojena v Štorjah pri Sežani. V Ameriki zapuša dva

Razkol v državni delavski federaciji

Predsednik federacije se uprl Greenu

Atlanta, Ga., 24. apr. — Na konvenciji državne delavske federacije je prišlo do razkola med zagovorniki industrijskega unionizma, ki ga propagira Lewisov odbor CIO ter pristaši strokovnega unionizma, ki ga zagovarja Ameriška delavska federacija. Takoj po otvoritvi konvencije so se delegatje razcepili na dve grupi, od katerih vsaka trdi, da reprezentira večino članov federacije. To je vzrok, da se namesto ene vrhata dve konvenciji.

A. S. Nance, predsednik državne delavske federacije, je povzročil razkol, ker se ni hotel udati pritisku pristašev strokovnega unionizma, naj pretrga stike z organizacijo CIO. Frank Dillon iz Washingtona, osebni reprezentant Williama Greena, predsednika ADF, je zahteval, naj se Nance odpove predsedništvu federacije, ali pa preneha z aktivnostmi v prilog CIO, kar pa je Nance odklonil in s tem povzročil razkol.

Nemškemu duhovniku proti težka zaporna kazen

Berlin, 24. apr. — Državni prosekutor je na obravnavi proti katoliškemu duhovniku Josefu Rosaintu, bivšemu načelniku katoliške mladinske organizacije v Duesseldorfu, zahteval, da nacijsko sodišče obsodi obtoženca na petnajst let zapore in odvzete državljanjskih pravic. Poleg Rosainta so pred sodiščem dva druga duhovnika in štirje voditelji katoliških organizacij. Vsi so obtoženi prevratne propagande proti nacijskemu režimu in formiranja enotne fronte med katoliško in komunistično mladino. Sodišče bo izrekli obsodbo prihodnji teden.

sinova in tri hčere, v starem kraju pa enega sina.

Red Lodge, Mont. — Bratje Žibert so prejeli žalostno vest, da je v Rakitovcu pri Krašni umrla njihova mati Elizabeta Žibert, stara 89 let. V Ameriki zapuša tri sinove, v domovini pa štiri sinove in eno hčer.

DRŽAVNO SODIŠČE RAZPRAVLJA O MOONEYJU

Omrežen je bil valed organiziranja delavcev, pravi zagovornik

SODIŠČE SLISALO RESNICO

San Francisco. — (FP) — "Do tega slučaja je prišlo radi preračunane, zlobnega in kriminalnega poskusa s strani uradnikov države Californije, da u more nedolžnega človeka. V tem poskusu so bili gnani po industrijskih silah, ki so se skrivale pod masko reda in zakona z dominantno željo, da vzpostavijo odprto, neunijsko delavnico v San Franciscu in v slučaju potrebe v ta namen zdrobe delavske boje za pravico do organizacije. Ako bi Tom Mooney ne bil skušal organizirati 2200 tramvajskih delavcev pri United Railroads, bi mu ne bilo treba prebiti zadnjih 21 let, svoja najboljša leta, v San Quentinu."

Te trpke besede, v katerih je gola resnica, je slisalo californijsko vrhovno sodišče iz ust Mooneyjevega zagovornika Georgea T. Davisa, ki je pred tribunalom plediral za svobodo slavnega delavskega jetnika. To je zadnji poskus pred državnim vrhovnim sodiščem za brezposojno oprostitev Toma Mooneyja. Ako ta tribunal odloči proti Mooneyju, kar se zna zgoditi v ožgled preteklosti, tedaj bo vzlet priziv pred zvezno vrhovno sodišče.

"Nepripranska analiza evidence," je Davis rekel sodišču, "potrjuje glavna vprašanja te zadeve, namreč krivopripravnost, znanje o krivopripravnosti in potlačitev evidence. Skozi 21 let se že vleče prizadevanje, da se popravi krivica, ki je bila storjena temu človeku. Skozi 21 let je že Tom Mooney obmetavan kot zloben kriminallec in privezan k industrijskemu mučiliškemu stebru. Njegov slučaj je že nad 20 let politična žoga."

Distriktni odvetnik Fickert, ki je omrežil Mooneyja, je bil pri prvih volitvah po omreženju za (Dolje na 3. strani.)

Organizatorji CIO zaprti na vzhodu

Milica zatira nemire v čevljaraki stavki

Lewiston, Me., 24. apr. — Powers Hapgood, direktor organizatorične kampanje med čevljaraki delavci v novoangleških državah, William J. Mackesey, glavni organizator CIO v državi Maine, Paul Salvaggio, Ernest Henry, John D. Nolan in Martin J. Lawless, organizatorji Lewissovega odbora, so bili aretirani na obtožbo hujaskanja nemirov v zvezi s stavko čevljaraki delavcev, ki je zajela veliko številno tovarno v distriktu Lewiston-Auburn, kakor tudi na obtožbo kršenja injunkcije, ki jo je izdal v prilog kompanijam sodnik Harry Manser. Ta prepoveduje piketiranje in druge stavkovne aktivnosti.

Dr. A. H. Myers, distriktni direktor federalnega delavskega razsodišča, je odredil preiskavo stavkovne situacije, ko je bil informiran, da kompanije zanikajo delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja. Myers je odredil preiskavo po konferenci z voditelji stavke in uradniki kompanij. Slednji so izjavili, da so pripravljene priznati unijo Ameriške delavske federacije, ne pa organizacije CIO, ki je oklicala stavko, v kateri je prizadetih okrog 6400 delavcev.

V Lewistonu in Auburnu je prišlo že do več spopadov med policijo in stavkarji, odkar so šli delavci v boj za priznanje unije CIO. Lewis O. Barrows, guverner države Maine, je po bitki med stavkarji in policijo v Auburnu poslal 300 milicnikov, da bodo zatirali morebitne izgrede. Hapgood in njegovi tovariši so bili izpuščeni iz zapore, ko so položili kaveljce.

John Brophy, direktor CIO, ki se nahaja v Washingtonu, D. C., je obdolžil guvernerja Barrowsa in druge uradnike v državi Maine pristranosti v stavki čevljaraki delavcev. Dejal je, da podpirajo kompanije, ki so izvale konflikt, ker so odklonile kolektivna pogajanja z unijo United Shoe Workers, ki je včlanjena v odboru CIO.

Nadaljnja protiunij-ska utrdba padla

Nogavičarske družbe kapitulirale pred unijo

Reading, Pa. — (FP) — Hrbenica "openšaparstva" v nogavičarski industriji je bila strita, ko so kompanije, ki obratujejo 17 tovarn v okraju Berks, podpisale pogodbo z Zvezo nogavičarskih delavcev. Te so se dvajset let uspešno upirale organiziranju delavcev. Berkshire Hosiery Co. je osamljen otok, ki pa se ne bo mogel dolgo upirati invaziji unije. John W. Edelman, direktor organizatorične kampanje med nogavičarji, je napovedal raztegnitev kampanje na južne države, kamor so magnetje premestili tovarne, da preprečijo organiziranje delavcev.

V Readingu so se vršile velike proslave po izpraznitvi dvanajstih izmed sedemnajstih tovarn, katere so stavkarji zasedli po izbruhu konflikta. V petih je bila oklicana obilajna stavka 1. marca in te so bile stalno zastražene po piketih.

Pravkar sklenjena pogodba določa priznanje unije, zvišanje meze in skrajšanje delovnega tedna. Krije okrog 9000 delavcev in v veljavi bo do 1. julija prihodnjega leta.

"Podpis pogodbe je velikanska pridobitev za unijo, največji uspeh, ki ga je kdaj dosegla," je rekel Edelman. On je dalje

SCHUSCHNIGG ODKLONIL HITLERJEV NAČRT

Avstrija hoče obdržati prijateljstvo s Češko-slovaško

NOVA POTEZA ITALIJANSKE DIPLOMACIJE

Benetke, Italija, 24. apr. — Italija in Avstrija sta ugodili pot, ki bo omogočila sodelovanje Nemčije pri reševanju problemov podonavskih držav, se glasi vest v listu Giornale d'Italia, ki komentira izid konference med diktatorjem Mussolinijem in avstrijskim kancelarjem Schuschniggom, ki je bila pravkar zaključena v Benetkah. Urednik tega lista je Virginio Gayda, Mussolinijev zaupnik. On je zdaj napovedal, da bodo naciji prišli v avstrijsko koalicijsko vlado.

Neki avstrijski uradnik, ki se je tudi udeležil konference v Benetkah, je dejal, da Gaydova izjava ni povsem točna. Naciji se bodo morda pridružili avstrijski domovinski fronti in tako sodelovali z vlado, toda potem ne bodo več naciji.

Benetke, Italija, 24. apr. — Italijansko-nemški načrti glede reorganiziranja diplomatskih smernic držav centralne Evrope so naleteli na opozicijo pri avstrijskemu kancelarju Schuschniggu, ki je prišel v Benetke na povabilo italijanskega diktatorja Mussolinija. Državnika sta govorila tri ure o Hitlerjevih načrtih ekspanzije, toda Schuschnigg je odprto povedal Mussoliniju, da Avstrija ne bo podpisala Nemčije, če bo skušala podjarmiti Čekoslovaško. Da se nacijska vlada na to pripravlja, je znano.

Iz zanesljivih virov je prišla vest, da je Mussolini pojasnil Schuschniggu, da bi on rad videl, da ostaneta Avstrija in Čekoslovaška neodvisni državi, toda pri tem je treba upoštevati Hitlerjeve ambicije, katerih cilj je ekspanzija proti jugu. Italija se ne bo borila, da prepreči to ekspanzijo, kakor se je doslej, ker se je odločila za revizijo svoje zunanje politike. Italijanski diktator je svetoval kancelarju, da je najbolje, ako pristane na Hitlerjeve načrte, če hoče Avstrija rešiti sama sebe. Čekoslovaško naj prepusti njeni usodi v interesu neodvisnosti Avstrije. Schuschnigg je povedal Mussoliniju, da je usoda Čekoslovaške vitalno vprašanje tudi za Avstrijo. Med državama vlada prijateljski odnos, zato se ne strinja s Hitlerjevimi načrti ekspanzije.

Opazovalci situacije pravijo, da Hitler hoče, da bi Avstrija igrala slieno vlogo kakor Belgija v zadnji svetovni vojni, toda ovirati ne bi smela nemške armade, če bi skušala invadirati Čekoslovaško preko Avstrije. Avstrijski kancelar ni protestiral, ko je Mussolini namignil, da ne bo več ščitil Avstrije, niti ni kritiziral prijateljskega pakta, ki ga je Italija nedavno sklenila z Jugoslavijo. Avstrija sploh ne mara italijanskega protektorata, ker ga več ne potrebuje. Ona želi proste rke, da bo lahko utrdila prijateljske odnose s sosednjimi državami, ki niso vključene v rimski protokol. Ta protokol so podpisale Italija, Avstrija in Ogrska v interesu zaščite pred nacijsko propagando predno je Avstrija sklenila prijateljski pakt z Nemčijo. (Dolje na 3. strani.)

Informalni poročevalci, da je unija vložila pritožbo pri federalnem delavskem razsodišču proti Berkshire Co., ki zanika svojim delavcem pravico kolektivnega pogajanja.

Svet išče voditelje v delavskih vrstah. (Narissal Jerger.)

John L. Lewis (levo) in Walter P. Chrysler (desno) si podajata roke v navzočnosti michiganskega guvernerja po sklenitvi dogovora med unijo in avno korporacijo, ki je končal stavko v Chryslerjevih tovarnah.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom — Poslovenil Vladimir Levitich

"Tedad skratka," se je spet oglašil oče Paisij, poudarjaje vsako besedo, "po nekaterih teorijah, ki so jih v našem devetnajstem veku že kar prenatanko obrazložili, da se mora cerkev prerajati v državo, iz nižje tako rekoč v višjo obliko, da nato izgine v njej ter se umakne vеди, duhu časa in civilizaciji. Ako pa noče tega in se upira, tedaj se ji odkaže v državi samo nekakšen kotiček in še to pod nadzorstvom, in tako je v naših dneh že v vseh sodobnih evropskih deželah. Po ruskem pojmovanju in upanju pa ne gre za to, da naj bi se cerkev prerajala v državo, ampak iz nižje v višjo obliko, ampak narobe, država bodi na koncu koncev vredna, da postane samo cerkev in nič drugega in tako bodi, tako bodi!"

"Nu, priznati moram, da ste me zdaj nekoliko obrabirali," se je nasmehnil Miusov in spet prekrizal noge. "Kolikor sem vas razumel, je to po tem takem uresničenje nekakšnega ideala, ki je še neskončno daleč od nas, tam nekje v dobi drugega prihoda Odršenikovega. Nu, kakor vas je volja. To je prekrasna utopična sanjarija o nastanku vojne, diplomatov, bank itd. Celo socializmu je malce podobna. A jaz sem že mislil, da je vse to resno in da bo cerkev že zdaj, na primer — sodelila zločince ter jih obsodila na šibe in v katorge in morda celo na smrtno kazen."

"Niti tedaj, če bi bilo dandanašnji samo cerkveno-družbeno sodstvo, bi cerkev ne pošiljala ljudi v katorge ali na smrtno kazen. Zločin in pogled nanj bi se morala tedaj nedvomno izpremeniti, seveda polagoma, ne kar namah in ne takoj, a vendarle dokaj kmalu..." je mirno izpregovoril Ivan Fjodorovič, ne da bi trenil z očmi.

"Ali govorite resno?" Miusov ga je napeto pogledal.

"Če bi vse postalo cerkev, tedaj bi cerkev izobčevala iz sebe zločince in neposlušne, a glav ne bi sekala," je nadaljeval Ivan Fjodorovič. "Vprašam vas, kam bi šel izobčenec? Zakaj tedaj bi se moral ločiti ne samo od ljudi, kakor zdaj, ampak tudi od Krista, kajti s svojim zločinom se ne bi bil vzdignil samo zoper ljudi, ampak tudi zoper Kristovo cerkev. V strogem zmišlju je to seveda tudi danes tako, toda očitno ni in v vest sedanjega zločince se zelo, zelo pogosto spušča sama s seboj v pogajanja, češ, 'kradel sem, a cerkvi ne nasprotujem, Kristu nisem sovražnik' — vidite, tako si govorijo dandanašnji zločinci vsi do zadnjega; kadar pa stopi cerkev na mesto države, takrat bi težko govoril tako, razen če bi zanikal vso cerkev na vsej zemlji in bi rekel: 'Vsi se motijo, vsi so odpadniki, vsi lažna cerkev, le jaz edini, ubijalec in tat, sem resnična krščanska cerkev.' A to si je vendarle zelo težko reči, v to je treba ogromnih pogojev in okoliščin, kakršne se ne najdejo pogosto. Zdaj pa, z druge strani, vzemite cerkev samo, kakor gleda na zločin: ali ni jasno, da se mora ta pogled izpremeniti v primeri z dandanašnjim, ki je malone poganski, in se iz mehaničnega odsekanja okuženega uda, kakor delajo dandanašnji v zaščito družbe, preobraziti, in to popolnoma, ne lažno, v idejo človekovega prerodenja, vstajenja in odrešenja..."

"Se pravi, kaj je to? Spet vas več ne razumem," mu je segel Miusov v besedo, "to je spet nekakšna sanjarija. Nikake oblike nima, še razumeti ni moči. Kako si mislite to izključiti, kakšna izključitev je to? Na sumu vas imam, Ivan Fjodorovič, da se samo šalite."

"Saj prav za prav je tudi zdaj tako," je tisti mah izpregovoril starec in vsi so se takoj obrnili k njemu: "zakaj če zdaj ne bi bilo Kristove cerkve, ne bi bilo za zločince nikakega zadržka v njegovem zločinstvu in tudi nikake kazni poleg, to je, prave kazni, ne mehanične, kakor so

oni pravkar rekli, ne tiste, ki v večini slučajev samo draži srce, ampak prave kazni, edine učinkovite, edine, ki plaši in pomirjuje: tiste, ki obstoji v priznanju lastne vesti."

"Kako to, dovolite, da slišim?" je vprašal Miusov s sila živahno radovednostjo.

"To je takole," je pričel starec. "Vsi ti izgoni na prisilno delo in vse poprejšnje šibanje ne pobiljajo nikogar, in kar je glavno, ne oplašijo skoro nobenega zločince; številno zločinov se ne samo ne zmanjša, ampak čim delj to traja, tem več jih je. To morate vendarle priznati. Posledica je, da družba s tem nikakor ni zavarovana, zakaj čeprav se škodljivi član mehanično odseka in prežene daleč izpred človeških oči, se vendarle na njegovem mestu takoj pojavi drugi zločinec, nemara celo dva druga. Ako vobče kaj ohranja družbo tudi v teh naših dneh in celo pobiljšuje zločince, tedaj je to spet samo zakon Kristov, ki se razodeva v priznanju lastne vesti. Šele ko je priznal svojo krivdo kot sin družbe Kristove, to je, cerkve, spozna tudi svojo krivdo pred družbo samo, to je, pred cerkvijo. In tako je sodobni zločinec edino pred cerkvijo zmožen priznati svojo krivdo, nikakor pa ne pred državo. Vidite, če bi bilo sodstvo v rokah družbe kot cerkve, tedaj bi ona vedela, koga naj osvobodi iz občenja in spet priglajne k sebi. Zdaj se cerkev, ki nima nikakega dejanskega sodstva, ampak samo možnost npravnstvenega obsojanja, tudi sama oddaljuje od učinkovitega kaznovanja zločince. Ona ga ne izključuje iz sebe, ampak ga samo ne zapuša s očetočevskim poukom. In ne samo to, ampak celo prizadeva si, da bi ohranila z zločincem vse krščanske cerkvene zveze: pripuša ga k cerkveni službi božji, k svetemu obhajilu, daje mu miloščino in ravna z njim bolj kakor z zapeljancem nego kakor s krivcem. In kaj bi bilo z zločincem, o Gospod! če bi ga tudi krščanska družba, to je, cerkev zavrgla, podobno kakor ga zavrne in odseka državni zakon? Kaj bi bilo, če bi ga tudi cerkev vselej takoj po kazni državnega zakona kaznovala s svojo izključitvijo? Večjega obupa res ne bi moglo biti, vsaj za ruskega zločince ne, zakaj ruski zločinci se verujejo. Sicer pa, kdo ve: nemara bi se tedaj zgodilo nekaj strašnega — izvršila bi se morda izguba vere v obupanem zločinečvem srcu, in kaj potlej? ... Toda cerkev se kot nežna in ljubeča mati sama odmiče od dejanske kazni, ker je krivec tudi brez njene kazni že pred to kaznovan po državnem sodišču in se ga mora vendarle vsaj nekdo umisliti. Najbolj pa se odmiča zaradi tega, ker cerkveno sodišče edino vsebuje v sebi resnico in se ne more zaradi tega bitno in npravnstveno družiti z nobenim drugim sodiščem, čeprav samo v začasnem kompromisu. Tu se ni več moči spuščati v nikake pogodb. Inozemski zločinec se, kakor pravijo, redko skesa, ker ga celo sodobni nauki potrjujejo v mnenju, da njegov zločin ni zločin, ampak samo upor zoper silo, ki ga krivično tlačijo. Družba pa povsem mehanično odseka od sebe s silo, ki triumfira nad njim, in spremlja to izključitev s sovraštvom (tako vsaj pripovedujejo v Evropi sami o sebi) — s sovraštvom in popolnim ravnodušjem ter pozabljenjem do nadaljnih usode njegove kot svojega brata. Tako se vrši vse to brez najmanjšega cerkvenega pomilovanja, zakaj v mnogih primerih tam vobče ni več cerkva, ampak so ostali samo še kleriki in velikolepe cerkvene zgradbe, cerkve same pa tam že davno stremijo k prehodu iz nižje, cerkvene oblike v višjo, državno obliko, da bi v njej docela izgubile. Tako je videti vsaj v luteranskih deželah. V Rimu pa je itak že tisoč let namestu cerkve proglašena država. In zato se zločinec sam niti več ne priznava za člana cerkve in živi v obupu, ko ga izključijo.

(Dolje prihodnj.)

— mi spet ostro odvrne. Temni kolobarji so mi zaplesali pred očmi.

— Ali, ali... a... li — sem začel jecljati.

— Kakšen ali, tu ni ali, treba se je boriti, pa konec besedi! — vzklikle je moje znanec, me zapusti in odide.

Dolgo sem obstal na mestu kot okamenel od čudeža.

... Čudne so sanje, ker v njih ni nič točno določenega; in, kar je najlepše, človeku se zdi vse naravno, resnično.

Kot da sem v Beogradu, istočasno pa tudi v nekaj planinah, na hribih, z ljudmi iz naroda, a v mračnem, prostranem, osamljenem gozdu sem našel lepo urejen, eleganten hotel.

Tisti moj nemirni in bojeviti znanec je povabil nas trideset vplivnih ljudi iz vseh krajev, da se dogovorimo, kaj naj se napravi proti turškemu nasilju.

V prostrani sobi tega hotela se nas je zbralo kakih deset in se pogovarjali o navadnih vsakodnevih stvareh, da smo pričakovali druge.

Jaz kot profesor sem pripovedoval, kako bom predaval o Toricelijevih cevah, neki trgovec je pripovedoval, da mu dajo Turki mnogo več zaslužiti kakor Srbi itd.

Tako smo se pogovarjali in drug za drugim so prihajali tisti vplivni možje, ki so bili povabljeni na ta važen tajni sestanek.

Prišlo jih je še deset, potem so pa začele prihajati vizitke s takimi besedili: "Ne morem priti radi važnih poslov. Pristanem na vse, kar boste sklenili..."

"Radi službe ne morem priti; soglašam z vsem, kar sklenete." — "Moram h krojaču, oprostite mi za danes..." — tako je bilo polno važnih razlogov, ki so onemogočili tudi drugim vplivnim možem priti na ta sestanek.

Ko nisimo imeli več na koga čakati, je vstal sklicatelj in z drhtečim glasom začel:

— Niso prišli vsi. Niso hoteli, ali pa si niso upali, vseeno. Tudi nas dvajset lahko mnogo napravi v dvajset krajih naše dežele. Turško nasilje in teror je presegle vse meje. Ne amemo niti ne moremo več tega trpeti... To dalje ne sme več ostati.

— Ne sme ostati! ... Seveda. Lahko je to reči: ne sme ostati, toda kdo te bo poslušal. Kaj pa naj napravimo? Govorili, kot da si ruski car, pred katerim bodo Turki kar popadali na kolena, ko jim boš zakričal: "Tako ne sme več biti!" Vprašam te, kaj naj ti in jaz in vsi mi napravimo? — mu je segel v besedo nekdo od nas, ki se je odlikoval po modrosti in previdnosti.

— Moramo se upreti Turkom. Vsak v svojem kraju naj zbere ljudi pa bomo pobili Turke, kakor so oni nas. Drugače izhoda ni in ga ne more biti! Ali se nam ne bo mar pridružil narod, ko bo videl, da se je boj začel?

— Narod, narod! Govorili kakor otrok. Ne gre to tako, brate moj! Da se bijemo! Lepo, ajde, pa se vsi bijmo! A žene in otroke naj pa obesimo na klin? Ali pa naj jih prepustimo Turkom, da jih bodo pekli? Vidis, ti imaš otroke, pa tako drugi in tretji. Jutri boš poginil, a družina?!

— Se razume; kaj se pravi iti v smrt brez sigurnega uspeha? Pa če bi še sam poginil, toda ubijati še svojo družino, za katero moramo skrbeti! — je povzel besedo drugi.

— Če bi bil jaz sam, grem v smrt, saj umreti moram enkrat, toda kdo bo preživel moje mater! — se oglašal tretji.

— Ti imaš samo mater, lahko tebi, a jaz imam poleg matere še ženo in pet otrok! — pravi četrti.

— Jaz pa imam državno službo in od tega hranim i starše i družino! Ni treba niti, da bi me ubili, nego samo da mi vzamejo to skorjo kruha, ki ga pošteno zaslužim, pa sem končan jaz in moja družina. In če se vpraša človek, zakaj? Za neumnost! Da bomo z dvajset ljudmi začeli boj s silno turško vojsko! Bolje je, da vzamem revolver, pa da se ubijem, mi bodo vsaj družino pustili pri miru! — dokazuje šesti.

Tudi jaz sem se izgovoril na državno službo.

Drugi se spet oglašali:

— Jaz sem sicer sam, toda tudi jaz imam kot človek svoje osebne obveznosti, ki me ovirajo. Ni mi žal za svojo glavo, toda za pametno stvar, ne pa da greš umumno v smrt in da samo škoduješ splošni stvari. Bratje, pustimo ob strani kar je nemogoče, pa premislimo, kaj je mogoče napraviti v teh težkih dnevih; o vsem se dobro dogovorimo in temeljito premislimo!

— Tako je! — smo vsi od arca odobrili te tehtne razloge mirnega, resnega moža, polnega izkušenj in diplomatski izkušnosti.

— Dvigniti vatajo — je nadaljeval — to je velika, težka stvar, preračunati in predvideti moramo vse posledice za naš narod, tako dobre kakor slabe, in potem se odločiti, ali ima smisla toliko žrtve, ali je boljše in pametnejše odgoditi to na ugodnejši moment. Pa tudi o tem bomo še razmislili potem, ko bomo v desetletjih res dobro pripravili upor. Naš spoštovani prijatelj sklicatelj naj pomisli česa vsega je treba, ako hočemo pametno začeti:

1. Treba je ustanoviti posebno društvo, ki mora imeti podružnice v vsakem kraju, da bodo vzgajale narod za odpor.

2. Treba je tajno med ljudstvom zbirati denar, da se ustanovi fond za nabavo orožja in vseh vojnih potrebščin; za to je treba najmanj deset milijonov dinarjev.

3. Treba je prav tako ustanoviti fond za vdove in sirote. Ta fond mora biti posebej naložen, v dobri banki, in znanati mora najmanj sto milijonov, da bodo mogle trpete družine dostojno živeti.

4. Ustanoviti je treba invalidski in bolniški fond; tudi za to bodo potrebne velike vsote. Nekdo izgubi roko ali nogo in da ne bo prosjačil, temveč, da se bo lepo zdravil in dostojno preživljal.

5. Vsem borec je treba zagurati pokojnino, ker vsak borec zasluži v teh težkih časih čez pet let pokojnino. Ti borci v pokojno ne smejo umreti v bedi, temveč naj gredo nekam v inozemstvo, da bodo vsaj do smrti prijetno živeli.

6. Treba je pripraviti vsaj tri sosedne države, ki bi nam pomagale, če bi naša akcija ne uspeša.

7. Ko se bo za prvi čas pripravilo vsaj šest tisoč dobro izvežanih borcev, bo treba ustanoviti rodoljuben časopis, da se narod bolje informira.

— Tako je! — se je oglašila večina.

— E, gospoda moja, opravičite mene — reče neki trgovec — imam polno opravka v trgovini. Pristanem na vse sklepe.

— Moja sestrična odpotuje danes z ladjo, pa jo moram spremiti! — sem se oglašil jaz in pogledal na uro.

— Jaz moram z ženo na sprehod. Oprostite, sicer pa pristanem na vse kar boste sklenili — pravi neki uradnik in pogleda na uro.

— Počakajte, ljudje božji! Ne razidite se, dokler ne sklenemo, kaj bo z listom — se začuje glas nekoga.

Neville Chamberlain, ki bo morda nasledil Baldwin, angleški premijer.

— To je lahka stvar. Glavno je to, da smo se vsi sporazumeli, da se po vseh izvršenih pripravah, ki jih je modro in taktično našel spoštovani govornik, ustanovi rodoljuben list! — sem dejal jaz.

— Tako je, tako je! — so se oglašili z vseh strani.

— Potem pa izvolimo tri, ki naj vse dobro premislijo in sestavijo detajlni program lista, ki naj bi se imenoval "Borba".

"Krvava Borba" — je predlagal nekdo.

— "Krvava Borba!" — so se odzvali gromki glasovi.

— Torej na prihodnji seji naj ti trije, ki jih bomo izvolili, pre-

VAŠE DRUŠTVO

Koliko je vredno Vaše društvo, stanova, zbor, klub, ali dom? Da-li zasluži, da tudi širša javnost pozna Vaše delovanje? Izve sanj potem "Narodnega sanja", ki bo uvrstil napis o 6,000 raznih organizacij? Ako čast Vaše organizacije zasluži, pošljite takoj (1) njeno ime, (2) kje in kdaj obdružuje svoje članove, (3) imena predsednika, tajnika, blagajnika, in (4) društveno ali "NARODNEMU ADRESARIJU" Fifth Avenue, New York City. (NI treba vpsolati podatke o podružnicah naših Jednot in Zvez)

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta v prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali članice \$6.00 na leto, eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri naročnem \$1.50 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varaka, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastna in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Člani lista Prosveta so:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Člance in Chicago je \$6.00
1 teden in..... 4.50	1 teden in..... 4.50
2 tednika in..... 2.50	2 tednika in..... 2.50
3 tednika in..... 2.50	3 tednika in..... 2.50
4 tednika in..... 1.50	4 tednika in..... 1.50
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... nič
Za Evrope je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plamnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list teden, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupo naročena na dnevnik Prosveto, to takoj nameritati upravnštvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnštvu snizati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva M.....

Naslov.....

Ustavite teden in ga priplžite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva M.....

3).....Čl. društva M.....

4).....Čl. društva M.....

5).....Čl. društva M.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, tamknjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene znižane, unijako dele prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na širše tudi vsa utmerna pojava

Radoje Domanović:

Čudne sanje

Moj Bog, kaj vse pride v sanjah! Brez dvoma tudi drugi ljudje sanjajo neumne in bedaste sanje, vendar jih ne zapljujejo, toda jaz imam bogve odkod to manijo, da čim presanjam kuke čudne sanje vzamem takoj pero v roko, pa pišem, da bi dal tudi drugim priložnost, da se čudijo.

Zvečer sem mirno in trdno zaspal, a sanje so me prenesle v dobo izpred sto let, samo da ta doba ni bila takšna, kako jo poznam jaz in vsi mi iz zgodovine, temveč je bila popolnoma drugačna. Edino, kar je v mojih sanjah enako kakor v tistem času, je to, kot da Srbija ni svobodna in da nad njo vladajo Turki. Počutil sem se, kot da ne sanjam, temveč kakor da je vse v resnici tako. Turki vladajo nad Srbijo, imajo ministrstva, oblastva, ustanove, uradnike, vse, prav vse kakor mi danes. Beograd isti kakor danes, iste ulice, iste hiše, isto vse, samo da so na mnogo lokalih in državnih poslopih turški napis, a po ulicah polno Turkov, a mi Srbi isto taki, kakor

amo danes, se srečavamo z njimi in jih pozdravljamo: — Servus, Jusuf! — Servus!

Tako pozdravljamo turške siromake, najnižji razred, kadar pa pride kdo od "boljših", ali celo od oblasti, tedaj poklekne, se odkrije in oči povesimo k tlom. Kar je najbolj čudno, imamo tudi Srbe pri turški policiji. Moj Bog, povem vam, da se mi v sanjah ni zdelo to prav nič čudno.

Turki nam prav nič ne prizanašajo. Nekatere od nas zapirajo, druge vlepajo v težke okove, tretje preganjajo, druge spet odpuščaajo iz državne službe, vse mogoče muke si izmišljajo za nas, verno in poslušno rajo.

— Koliko časa bomo še prenašali to nasilje in teror? — me vpraša na ulici neki moj dober znanec, ki so ga Turki šele pred nekaj dnevi izpustili iz temnice. To je siromašen, hraber in odločen človek, toda radi svojega obnašanja napram Turkom je mnogo pretrpel, tako da so se ga mnogi Srbi izogibali, da si ne bi nakopali mrnje Turkov.

— The, kaj pa naj človek napravi?! — sem sknil skleni z-

be in se ozrl na vse strani, če posluša kdo najin pogovor.

— Kako: Kaj naj človek napravi?! — me vpraša on in mi pogleda ostro v oči.

— Tako, kaj je mogoče storiti?

— Da se bijemo! — mi reče on.

Meni kot da je nekdo spodbil noge in od strahu sem komaj šepnil:

— S kom?

— S Turki, pa s kom drugim?

